

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే

॥ చతుర్దశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ చతుర్దశః సర్గః ॥

పంచవటీమార్గే జటాయుషో దర్శనం తస్య శ్రీరామం ప్రతి స్వస్య విస్తరేణ
పరిచయదానం

అథ పంచవటీం గచ్ఛన్నంతరా రఘునందనః |
ఆససాద మహాకాయం గృధ్రం భీమపరాక్రమం || 3.14.1 ||

తం దృష్ట్వా తౌ మహాభాగౌ వనస్థం రామలక్ష్మణౌ |
మేనాతే రాక్షసం పక్షిం బ్రువాణో కో భవానితి || 3.14.2 ||

తతో మధురయా వాచా సౌమ్యయా ప్రీణయన్నివ |
ఉవాచ వత్స మాం విద్ధి వయస్యం పితురాత్మనః || 3.14.3 ||

స తం పితృసఖం మత్స్యా పూజయామాస రాఘవః |
స తస్య కులమవ్యగ్రమథ పప్రచ్ఛ నామ చ || 3.14.4 ||

రామస్య వచనం శ్రుత్వా కులమాత్మానమేవ చ |
ఆచచక్షే ద్విజస్తస్మై సర్వభూతసముద్భవం || 3.14.5 ||

పూర్వకాలే మహాబాహో యే ప్రజాపతయోఽభవన్ |
తాన్ మే నిగదతః సర్వానాదితః శృణు రాఘవ || 3.14.6 ||

కర్ణమః ప్రథమస్తేషాం వికృతస్తదనంతరం |
శేషశ్చ సంశ్రయశ్చైవ బహుపుత్రశ్చ వీర్యవాన్ || 3.14.7 ||

స్థాణుర్మరీచిరత్తిశ్చ క్రతుశ్చైవ మహాబలః |
పులస్త్యశ్చాంగిరాశ్చైవ ప్రచేతాః పులహస్తథా || 3.14.8 ||

దక్షో వివస్వానపరోఽరిష్టనేమిశ్చ రాఘవ |
కశ్యపశ్చ మహాతేజాస్తేషామాసీచ్ఛ పశ్చిమః || 3.14.9 ||

ప్రజాపతేస్తు దక్షస్య బభూవురితి విశ్రుతాః |
షష్టిర్దుహితరో రామ యశస్విన్యో మహాయశః || 3.14.10 ||

కశ్యపః ప్రతిజగ్రాహ తాసామఘ్నో సుమధ్యమాః |
అదితిం చ దితిం చైవ దనూమపి చ కాలకాం || 3.14.11 ||

తామ్రాం క్రోధవశాం చైవ మనుం చాప్యనలామపి |
తాస్తు కన్యాస్తతః ప్రీతః కశ్యపః పునరబ్రవీత్ || 3.14.12 ||

పుత్రాంస్తైలోక్యభర్తాన్ వై జనయిష్యథ మత్యమాన్ |
అదితిస్తన్మనా రామ దితిశ్చ దనురేవ చ || 3.14.13 ||

కాలకా చ మహాబాహో శేషాస్త్యమనసోఽభవన్ |
అదిత్యాం జజ్ఞిరే దేవాస్త్రయస్త్రింశదరిందమ || 3.14.14 ||

ఆదిత్యా వసవో రుద్రా అశ్వినౌ చ పరంతప |
దితిస్త్యజనయత్ పుత్రాన్ దైత్యాంస్తాత యశస్వినః || 3.14.15 ||

తేషామియం వసుమతీ పురాఽఽసీత్ సవనార్ణవా |
దనుస్త్యజనయత్ పుత్రమశ్వగ్రీవమరిందమ || 3.14.16 ||

నరకం కాలకం చైవ కాలకాపి వ్యజాయత |
క్రౌంచీం భాసీం తథా శ్యేనీం ధృతరాష్ట్రీం తథా శుకీం || 3.14.17 ||

తామ్రా తు సుషువే కన్యాః పంచైతా లోకవిశ్రుతాః |
ఉలూకాంజనయత్ క్రౌంచీ భాసీ భాసాన్ వ్యజాయత || 3.14.18 ||

శ్యేనీ శ్యేనాంశ్చ గృధ్రాంశ్చ వ్యజాయత సుతేజసః |
ధృతరాష్ట్రీ తు హంసాంశ్చ కలహంసాశ్చ సర్వశః || 3.14.19 ||

చక్రవాకాంశ్చ భద్రం తే విజజ్ఞే సాపి భామినీ |
శుకీ నతాం విజజ్ఞే తు నతాయాం వినతా సుతా || 3.14.20 ||

దశ క్రోధవశా రామ విజజ్ఞేఽప్యాత్మసంభవాః |
మృగీం చ మృగమందాం చ హరీం భద్రమదామపి || 3.14.21 ||

మాతంగీమథ శార్దూలీం శ్వేతాం చ సురభీం తథా |
సర్వలక్షణసంపన్నాం సురసాం కద్రుకామపి || 3.14.22 ||

అపత్యం తు మృగాః సర్వే మృగ్యా నరవరోత్తమ |
ఋక్షాశ్చ మృగమందాయాః సృమరాశ్చమరాస్తథా || 3.14.23 ||

తతస్త్విరావతీం నామ జజ్ఞే భద్రమదా సుతాం |
తస్యాస్త్విరావతః పుత్రో లోకనాథో మహాగజః || 3.14.24 ||

హర్యాశ్చ హరయోఽపత్యం వానరాశ్చ తపస్వినః |
గోలాంగూలాశ్చ శార్దూలీ వ్యాఘ్రాంశ్చాజనయత్ సుతాన్ || 3.14.25 ||

మాతంగాస్త్యథ మాతంగా అపత్యం మనుజర్షభ |
దిశాగజం తు కాకుత్స్థ శ్వేతా వ్యజనయత్ సుతం || 3.14.26 ||

తతో దుహితరౌ రామ సురభిర్ద్యే వ్యజాయత |
రోహిణీం నామ భద్రం తే గంధర్వీం చ యశస్వినీం || 3.14.27 ||

రోహిణ్యజనయద్ గావో గంధర్వీ వాజినః సుతాన్ |
సురసాజనయన్నాగాన్ రామ కద్రూశ్చ పన్నగాన్ || 3.14.28 ||

మనుర్మనుష్యాంజనయత్ కశ్యపస్య మహాత్మనః |
బ్రాహ్మణాన్ క్షత్రియాన్ వైశ్యాఃపాద్రాంశ్చ మనుజర్షభ || 3.14.29 ||

ముఖతో బ్రాహ్మణా జాతా ఉరసః క్షత్రియాస్తథా |
ఊరుభ్యాం జజ్ఞిరే వైశ్యాః పద్భ్యాం శూద్రా ఇతి శ్రుతిః || 3.14.30 ||

సర్వాన్ పుణ్యఫలాన్ వృక్షాననలాపి వ్యజాయత |
వినతా చ శుకీపౌత్రీ కద్రూశ్చ సురసాస్వసా || 3.14.31 ||

కద్రూర్నాగసహస్రం తు విజజ్ఞే ధరణీధరాన్ |
ద్వౌ పుత్రౌ వినతాయాస్తు గరుడోఽరుణ ఏవ చ || 3.14.32 ||

తస్మాజ్జాతోఽహమరుణాత్ సంపాతిశ్చ మమారజః |
జటాయురితి మాం విద్ధి శ్యేనీపుత్రమరిందమ || 3.14.33 ||

సోఽహం వాససహాయస్తే భవిష్యామి యదీచ్ఛసి |
ఇదం దుర్గం హి కాంతారం మృగరాక్షససేవితం |
సీతాం చ తాత రక్షిష్యే త్వయి యాతే సలక్ష్మణే || 3.14.34 ||

జటాయుషం తు ప్రతిపూజ్య రాఘవో
ముదా పరిష్వజ్య చ సన్నతోఽభవత్ |
పితుర్హి శుశ్రావ సఖిత్వమాత్మవాన్
జటాయుషా సంకథితం పునః పునః || 3.14.35 ||

స తత్ర సీతాం పరిదాయ మైథిలీం
సహైవ తేనాతిబలేన పక్షిణా |

జగామ తాం పంచవటీం సలక్షణో

రిపూన్ దిధక్షిష్ణులభానివానలః || 3.14.36 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే చతుర్దశః సర్గః ||